POSTADRES
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

BEZOEKADRES

TELEFOONNUMMER
14053

Aan de Gemeenteraad

DATUM	ONS KENMERK	BEHANDELD DOOR
9 juni 2026	2600014136	BBM Munsterhuis
UW BRIEF VAN	UW KENMERK	DOORKIESNUMMER
		06 - 12 30 09 56

ONDERWERP
Weerbare samenleving – stand van zaken en vervolgproces

Geachte leden van de Raad,

De wereld om ons heen verandert. Geopolitieke spanningen, klimaatverandering en digitale afhankelijkheid maken dat ontwrichtende crisisscenario's, zoals langdurige stroomuitval, reëler zijn dan voorheen.

Met deze brief informeren wij u over:
- de aanleiding en noodzaak om te werken aan een weerbare samenleving;
- wat de gemeente Enschede en de Veiligheidsregio Twente (VRT) op dit moment doen;
- de pilot noodsteunpunten en het betrekken van de samenleving;
- het vervolgproces richting een actieplan met prioritering eind 2026.

Doel van deze brief is bewustwording creëren en inzicht geven in de manier waarop Enschede zich voorbereidt op maatschappelijke ontwrichting.

Waarom werken aan een weerbare samenleving?
De afgelopen jaren laten zien dat crises zich niet beperken tot één sector of korte duur. Denk aan: geopolitieke ontwikkelingen en hybride dreigingen, klimaat gerelateerde extremen, de lessen uit de COVID-periode en recente grootschalige stroomstoringen in Europa. De gevolgen hiervan worden altijd lokaal gevoeld bij inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en kwetsbare groepen.

Voor de gemeente Enschede is dit aanleiding om de maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht te versterken. De eerste maatschappelijke onrust ontstaat vrijwel altijd lokaal. Dat maakt de rol van gemeenten essentieel. Tegelijkertijd geldt het uitgangspunt dat inwoners in beginsel zelf- en samenredzaam zijn in de eerste 72 uur. Niet alles is oplosbaar door de overheid.

Scenario langdurige stroomuitval
De voorbereiding richt zich niet op elk denkbaar incident afzonderlijk. Een langdurige stroomuitval van minimaal 72 uur, gevolgd door een periode van onbetrouwbare stroomvoorziening wordt gebruikt als uitgangspunt. Dit is een concreet en realistisch scenario waarin meerdere problemen tegelijk samenkomen. Hierbij krijgen inwoners direct te maken met onzekerheid en schaarste. Dit vraagt om duidelijkheid en handelingsperspectief.

Bij een langdurige stroomuitval raken hele ketens ontregeld. Denk bijvoorbeeld aan het wegvallen van communicatie via mobiele netwerken, het uitvallen van pinbetalingen en geldautomaten, het stilvallen van openbaar vervoer, en het niet functioneren van pompen voor drinkwater en riolering. Ook ziekenhuizen en zorginstellingen worden direct getroffen. Supermarkten kunnen hun koelingen niet meer laten draaien en logistieke processen komen tot stilstand. Kortom, vrijwel alle vitale voorzieningen en infrastructuren zijn kwetsbaar. In de bijlage vindt u een overzicht van de gevolgen van langdurige stroomuitval.

Landelijke en regionale context
Landelijk is de weerbaarheidsopgave stevig verankerd. Onder regie van het Rijk, het Veiligheidsberaad en de VNG wordt gewerkt aan het versterken van maatschappelijke weerbaarheid. Gemeenten worden hierin nadrukkelijk gezien als cruciale schakel tussen nationale kaders en de lokale praktijk.

Regionaal werken de 14 Twentse gemeenten en de Veiligheidsregio Twente (VRT) samen binnen het programma Continuïteit & Weerbaarheid Twentse Gemeenten. Doelen daarvan zijn onder meer:
- het borgen van gemeentelijke continuïteit bij langdurige crises;
- het versterken van de Twentse crisisorganisatie;
- het weerbaarder maken van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Voor de korte termijn is daarnaast gewerkt aan een draaiboek voor het scenario black-out. Dit draaiboek geeft antwoord op de vraag ‘Wat doen we als het nu gebeurt?’ en beschrijft de huidige werkwijze en uitgangspunten van de crisisorganisatie wanneer we vandaag worden geconfronteerd met een grootschalige uitval. Hiermee legt het draaiboek de basis die nodig is om de eerste 72 uur effectief te kunnen functioneren, in afwachting van structurele verbeteringen.

Lokale invulling in Enschede
In Enschede is een Kernteam Weerbare Samenleving ingericht. Dit kernteam:
- volgt landelijke en regionale ontwikkelingen;
- vertaalt deze naar lokale acties;
- brengen in kaart waar in Enschede risico’s zitten m.b.t. bijv. noodstroomvoorzieningen, rioolbeheer, mobiliteit, vitale infrastructuur, drinkwatervoorziening, afvalinzameling etc.
- vergroot bewustwording binnen de organisatie en in de stad;
- richt zich nadrukkelijk op de samenleving (naast interne bedrijfscontinuïteit).

Het kernteam bestaat uit vertegenwoordigers van onder andere veiligheid, communicatie, publieke gezondheid, onderwijs, het ondernemersloket, stadsdeelbeheer en stadsdeelmanagement, met verbinding naar crisisbeheersing en bedrijfscontinuïteit.

Voor de korte termijn is er net als bij de VRT ook het draaiboek black-out Enschede opgesteld. Het draaiboek legt de basisafspraken en uitgangspunten vast. Het zorgt ervoor dat het Kernteam Weerbare Samenleving met een duidelijke rolverdeling op het juiste moment en op de juiste manier regie nemen en handelen.

Pilot noodsteunpunten
Een belangrijk onderdeel van de voorbereiding is de landelijke pilot noodsteunpunten, waaraan Enschede deelneemt. Landelijk doen 70 gemeenten mee aan deze pilot. Binnen de Veiligheidsregio Twente zijn ook Hellendoorn, Tubbergen, Dinkelland, Hof van Twente en Losser aangewezen als pilotgemeenten. Elke Veiligheidsregio heeft budget ontvangen om te gebruiken voor de opzet van deze pilot.

Wat zijn noodsteunpunten?
Noodsteunpunten zijn fysieke locaties in een wijk waar inwoners tijdens een crisis terecht kunnen voor betrouwbare informatie, beperkte ondersteuning en doorverwijzing. Ze bieden een plek waar verbinding wordt gelegd tussen inwoners, vrijwilligers en professionals. Het is belangrijk om te weten dat noodsteunpunten geen opvanglocaties zijn en geen distributiepunten voor grootschalige voorzieningen. Ze zijn bedoeld als aanvulling op de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van inwoners.

Pilot in Enschede
Enschede bevindt zich in de voorbereidingsfase van de pilot. Voorlopig worden twee locaties verkend:
- Het Kompas (omgeving Deppenbroek/Bolhaar/Mekkelholt);
- De Magneet (wijk Wesselerbrink).

Deze locaties zijn gekozen vanwege de goede bereikbaarheid en hun functies als ontmoetingsplek. De pilot draait om leren: wat werkt, wat vraagt het van de organisatie en hoe betrekken we maatschappelijke partners en vrijwilligers op een realistische manier?

Rond de zomer en het najaar worden de locaties ingericht, zowel fysiek als organisatorisch, zodat ze klaar zijn voor gebruik. Eind 2026 wordt samen met de hulpdiensten een oefening gehouden met als scenario een 72 uur durende stroomuitval. Na afloop vindt een evaluatie plaats van de aanpak en werking van de noodsteunpunten. De opgedane ervaringen worden gedeeld binnen Twente en landelijk, met het oog op een mogelijk breder netwerk van noodsteunpunten in de stad.

Vervolgproces 2026:
De komende periode staat in het teken van:
- in kaart brengen van risico’s en afspraken m.b.t. vitale voorzieningen;
- het betrekken en activeren van wijknetwerken en maatschappelijke organisaties;
- verdere uitwerking en oefenen van de noodsteunpunten;
- het verbinden van lokale inzichten met regionale en landelijke kaders.

Eind 2026 moet dit leiden tot een samenhangend actieplan voor de weerbare samenleving. Inzicht in risico’s en kritische stappen die nog nodig zijn en prioritering. Dit plan vormt de basis voor verdere besluitvorming in de daaropvolgende jaren.

Vervolg
Wij zullen u later dit jaar nader informeren over de stand van zaken m.b.t. de pilot noodsteunpunten en de contouren van het actieplan weerbare samenleving.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de Secretaris, de loco-Burgemeester,

(M.W. de Graaf) (N. van den Berg)

Bijlage 1: TIJDSLIJN MOGELIJKE GEVOLGEN STROOMUTIVAL

De veiligheidsregio heeft een tijdslijn opgesteld met daarin de mogelijke gevolgen van uitval van elektriciteit in de samenleving:

Na 0-2 uur gebeurt het volgende :
- Uitval van vaste en mobiele telefonie.
- Uitval van internet.
- Verwarming valt uit.
- Liften staan vast.
- Geen drinkwater op hogere verdiepingen (2e/3e verdieping|boven circa 12m).
- Problemen met brugverbindingen.
- Winkels gaan dicht.
- (Deel van de) tunnels wordt afgesloten.
- Spoorbomen sluiten automatisch.
- Uitval van verkeerssystemen (verkeerslichten, informatiesystemen etc.).
- Treinen staan stil, bij stations en op de trajecten daarbuiten.
- Elektronisch betaalverkeer niet meer mogelijk.
- Elektrische hekken, deuren en toegang werken niet meer.
- Uitval van beveiligingsinstallaties en brandmeldinstallaties.
- Gaslekkages zijn niet meer te ruiken, de geurstof wordt niet meer toegevoegd.
- Het is niet meer mogelijk om brandstof te tanken.
- Veel telefoontjes naar 112, totdat het telefonie netwerk uitgevallen is.

Na 2-8 uur gebeurt het volgende:
- Noodcommunicatievoorziening lijnen vallen uit.
- P2000/C2000 valt uit.
- Waarschuwings- en alarmeringssysteem (WAS) palen vallen uit.
- Uitval van airconditioning/verwarming in de agrarische sector.
- Rioolgemalen vallen uit.

Na > 8 uur gebeurt het volgende:
- Effecten op openbare orde en veiligheid.
- Minder verkeer doordat de brandstof niet getankt kan worden.
- Uitval van noodstroomvoorzieningen die te weinig brandstof kunnen krijgen.